

Republica Moldova

CURTEA CONSTITUȚIONALĂ

DECIZIE

DE INADMISIBILITATE

a sesizării nr. 137g/2022

privind excepția de neconstituționalitate a
articolului 187 alin. (2) lit. f) din Codul penal
(*claritatea sintagmei „daune în proporții considerabile”*)

CHIȘINĂU

20 septembrie 2022

Curtea Constituțională, judecând în componența:

nei Domnica MANOLE, *Președinte*,
nei Liuba ȘOVA,
dlui Nicolae ROȘCA,
dlui Serghei ȚURCAN,
dlui Vladimir ȚURCAN, *judecători*,
cu participarea dlui Vasili Oprea, *asistent judiciar*,

Având în vedere sesizarea înregistrată la 25 august 2022,
Examinând admisibilitatea sesizării menționate,
Având în vedere actele și lucrările dosarului,
Deliberând la 20 septembrie 2022, în camera de consiliu,

Pronunță următoarea decizie:

ÎN FAPT

1. La originea cauzei se află sesizarea privind excepția de neconstituționalitate a sintagmei „daune în proporții considerabile” din articolul 187 alin. (2) lit. f) din Codul penal, adoptat prin Legea nr. 985 din 18 aprilie 2002, ridicată de dl avocat Alexandru Iachimciuc, în dosarul nr. 1-71/2022, pendinte la Judecătoria Hâncești, sediul central.

2. Sesizarea a fost trimisă la Curtea Constituțională de dna judecător Natalia Berbec de la Judecătoria Hâncești, sediul central, pe baza articolului 135 alin. (1) lit. a) și lit. g) din Constituție.

A. Circumstanțele litigiului principal

3. Dl Pantelei Pascari este învinuit de comiterea unui jaf în proporții considerabile. Cauza sa penală se află pe rolul Judecătoriei Hâncești.

4. Dna Natalia Berbec, judecătoare de caz, a admis ridicarea excepției de neconstituționalitate a textului „daune în proporții considerabile” din articolul 187 alin. (2) lit. f) din Codul penal, care incriminează jaful, și a trimis sesizarea la Curtea Constituțională, în vederea soluționării acesteia.

B. Legislația pertinentă

5. Prevederile relevante ale Constituției sunt următoarele:

Articolul 20 Accesul liber la justiție

„(1) Orice persoană are dreptul la satisfacție efectivă din partea instanțelor judecătorești competente împotriva actelor care violează drepturile, libertățile și interesele sale legitime.

(2) Nici o lege nu poate îngreuna accesul la justiție.”

Articolul 21 Prezumția nevinovăției

„Orice persoană acuzată de un delict este prezumată nevinovată până când vinovăția sa va fi dovedită în mod legal, în cursul unui proces judiciar public, în cadrul căruia i s-au asigurat toate garanțiile necesare apărării sale.”

Articolul 23

Dreptul fiecărui om de a-și cunoaște drepturile și îndatoririle

„[...]”

(2) Statul asigură dreptul fiecărui om de a-și cunoaște drepturile și îndatoririle. În acest scop statul publică și face accesibile toate legile și alte acte normative.”

6. Prevederile relevante ale Codului de penal, adoptat prin Legea nr. 985 din 18 aprilie 2002, sunt următoarele:

Articolul 126

Proporții deosebit de mari, proporții mari, daune considerabile și daune esențiale

„[...]”

(2) Caracterul considerabil sau esențial al daunei cauzate se stabilește luând-se în considerare valoarea, cantitatea și însemnătatea bunurilor pentru victimă, starea materială și venitul acesteia, existența persoanelor întreținute, alte circumstanțe care influențează esențial asupra stării materiale a victimei, iar în cazul prejudicierii drepturilor și intereselor ocrotite de lege – gradul lezării drepturilor și libertăților fundamentale ale omului.”

Articolul 187

Jaful

„[...]”

(2) Jaful săvârșit:

[...]

f) cu cauzarea de **daune în proporții considerabile;**

[...]”

7. Prevederile relevante ale Codului contravențional, adoptat prin Legea nr. 218 din 24 octombrie 2008, sunt următoarele:

Articolul 18.

Proporțiile mici și daunele

„(1) Se consideră de mici proporții valoarea bunurilor sustrase, dobândite, primite, fabricate, distruse, utilizate, transportate, păstrate, comercializate, trecute peste frontiera vamală sau valoarea pagubei pricinuite care, la momentul săvârșirii contravenției, nu depășește 20% din cuantumul salariului mediu lunar pe economie prognozat, aprobat de Guvern pentru anul în curs la data săvârșirii faptei.

[...]”

Articolul 105

Sustragerea în proporții mici din avutul proprietarului

„Sustragerea în proporții mici din avutul proprietarului prin furt, însușire, delapidare, abuz de serviciu sau escrocherie

[...].”

ÎN DREPT

A. Argumentele autorului excepției de neconstituționalitate

8. Autorul excepției de neconstituționalitate susține că sintagma „daune în proporții considerabile” din articolul 187 alin. (2) lit. f) din Codul penal este imprevizibilă. Potrivit acestuia, criteriile care trebuie avute în vedere la aprecierea caracterului considerabil al daunei provocate victimei potrivit articolului 126 alin. (2) din Codul penal sunt subiective, fiind lăsate la aprecierea victimei. În opinia autorului, legea penală trebuie să pună la baza incriminării intenția persoanei de a comite o infracțiune, nu aprecierea subiectivă a victimei.

9. Totodată, autorul excepției susține că, în practică, lipsa unor limite valorice ale daunelor care pot fi calificate ca jaf în „proporții considerabile” conduce la aplicarea articolului 187 alin. (2) din Codul penal, în detrimentul articolului 105 din Codul contravențional, care sancționează sustragerea în proporții mici din avutul proprietarului, atunci când cuantumul daunei cauzate se încadrează în limitele proporțiilor mici, însă victima susține că i-a fost provocată o daună în proporții considerabile. În opinia autorului, situația respectivă privează persoana de posibilitatea examinării cauzei sale potrivit articolului 364¹ din Codul de procedură penală, care reglementează judecata în baza probelor administrate în faza de urmărire penală.

10. Autorul excepției susține că neclaritatea și imprevizibilitatea normei constatate contravine articolelor 20, 21, 23 și 54 din Constituție.

B. Aprecierea Curții

11. Examinând admisibilitatea sesizării privind excepția de neconstituționalitate, Curtea constată următoarele.

12. În conformitate cu articolul 135 alin. (1) lit. a) din Constituție, controlul constituționalității legilor, în prezenta cauză a unor prevederi din Codul penal, ține de competența Curții Constituționale.

13. Sesizarea privind excepția de neconstituționalitate a fost ridicată de avocatul unei părți în proces. Astfel, Curtea constată că sesizarea este formulată de subiectul căruia i s-a conferit acest drept pe baza articolului 135 alin. (1) literele a) și g) din Constituție, așa cum a fost interpretat acesta prin Hotărârea Curții Constituționale nr. 2 din 9 februarie 2016.

14. Obiectul excepției de neconstituționalitate îl reprezintă textul „daune în proporții considerabile” din articolul 187 alin. (2) lit. f) din Codul penal. Curtea constată că aceste prevederi nu au făcut obiect al controlului de constituționalitate.

15. Curtea a stabilit în jurisprudența sa ca o condiție de admisibilitate a sesizării privind excepția de neconstituționalitate și faptul ca prevederile contestate să fie aplicate la soluționarea cauzei (a se vedea HCC nr.2 din 9 februarie 2016, punctul 1 din dispozitiv).

16. Excepția de neconstituționalitate a fost ridicată într-o cauză penală în care o persoană este învinuită de comiterea unui jaf în proporții

considerabile. Prin urmare, Curtea admite că instanța de judecată ar putea aplica dispozițiile contestate la soluționarea cauzei în care a fost ridicată excepția.

17. Curtea notează că o altă condiție obligatorie pentru ca excepția de neconstituționalitate să poată fi examinată în fond este incidența unui drept fundamental. Astfel, Curtea va analiza, prin prisma argumentelor autorului sesizării, dacă prevederile contestate reprezintă o ingerință într-un drept fundamental (a se vedea HCC nr.33 din 26 octombrie 2021, § 18; DCC nr.180 din 25 noiembrie 2021, § 17).

18. Autorul excepției a susținut incidența articolelor 20 [*accesul liber la justiție*], 21 [*prezumția nevinovăției*], 23 [*dreptul fiecărui om de a-și cunoaște drepturile și îndatoririle*] și 54 [*restrângerea exercițiului unor drepturi sau al unor libertăți*] din Constituție.

19. Cu privire la incidența articolului 20 din Constituție, Curtea menționează că prevederile contestate nu limitează în vreun fel competența instanței de judecată de a verifica, conform articolului 385 alin. (1) pct. 3) din Codul de procedură penală, dacă fapta imputată persoanei întrunește elementele infracțiunii și nu limitează dreptul persoanei de a-i cere instanței reîncadrarea juridică. Totodată, în jurisprudența sa, Curtea a menționat că instanța de judecată nu este obligată să accepte încadrarea dată de către procuror (DCC nr. 50 din 19 aprilie 2022, § 33).

20. Cu privire la incidența articolului 21 din Constituție, care garantează prezumția de nevinovăție, Curtea constată că prevederile criticate nu inversează sarcina probei. Persoana beneficiază de prezumția de nevinovăție atât timp cât vinovăția sa nu este stabilită „dincolo de orice îndoială rezonabilă” (a se vedea DCC nr. 40 din 8 mai 2018, § 35 și jurisprudența Curții Europene a Drepturilor Omului citată acolo). Sarcina de a demonstra vinovăția persoanei la comiterea infracțiunii imputate îi revine acuzării.

21. Curtea notează că, în realitate, problema pe care o abordează autorul sesizării ține de interpretarea și de aplicarea normei privind caracterul considerabil al daunei cauzate. În acest sens, Curtea observă că articolul 105 din Codul contravențional este corespondentul infracțiunilor de sustragere, însă în proporții mici. Astfel, pentru ca fapta de sustragere să cadă sub incidența articolelor relevante ale Codului penal, dauna cauzată trebuie să depășească cuantumul proporțiilor mici prevăzut de articolul 18 alin. (1) din Codul contravențional. Prin urmare, caracterul considerabil al daunei cauzate printr-o infracțiune de sustragere poate fi reținut dacă: i) dauna depășește cuantumul proporțiilor mici; și ii) dauna corespunde criteriilor stabilite de articolul 126 alin. (2) din Codul penal.

22. Curtea nu consideră că caracterul considerabil al daunei cauzate este lăsat în totalitate la aprecierea victimei. Este adevărat că criteriile stabilite de articolul 126 alin. (2) din Codul penal îi permit victimei să susțină că dauna provocată de infracțiune este una considerabilă, având în vedere valoarea, cantitatea și însemnătatea bunurilor pentru ea, starea sa materială și venitul ei, existența persoanelor întreținute sau alte circumstanțe care influențează esențial asupra stării sale materiale. Totuși, aceste circumstanțe trebuie probate în mod convingător de partea acuzării,

potrivit articolului 96 alin. (1) din Codul de procedură penală, care reglementează circumstanțele care urmează să fie dovedite în procesul penal.

23. În cele din urmă, îi revine instanței de judecată să aprecieze în fiecare caz particular, în baza probelor prezentate, dacă prejudiciul provocat prin infracțiunea de sustragere are un caracter considerabil pentru victimă.

24. Astfel, Curtea observă că prevederea contestată nu reprezintă o ingerință în articolele 20 și 21 din Constituție. În consecință, nici articolele 23 și 54 din Constituție nu sunt incidente, pentru că aceste articole nu au o aplicare de sine stătătoare (a se vedea HCC nr. 11 din 25 martie 2021, § 27; DCC nr. 50 din 19 aprilie 2022, § 39).

25. Prin urmare, pe baza celor menționate mai sus, Curtea constată că sesizarea privind excepția de neconstituționalitate este inadmisibilă și nu poate fi acceptată pentru examinare în fond.

Din aceste motive, pe baza articolelor 135 alin. (1) literele a) și g), 140 alin. (2) din Constituție, 26 alin. (1) din Legea cu privire la Curtea Constituțională, 61 alin. (3) și 64 din Codul jurisdicției constituționale, Curtea Constituțională

DECIDE:

1. *Se declară inadmisibilă* sesizarea privind excepția de neconstituționalitate a sintagmei „daune în proporții considerabile” din articolul 187 alin. (2) lit. f) din Codul penal, ridicată de dl avocat Alexandru Iachimciuc, în dosarul nr. 1-71/2022, pendinte la Judecătoria Hâncești, sediul central.

2. Prezenta decizie este definitivă, nu poate fi supusă niciunei căi de atac, intră în vigoare la data adoptării și se publică în Monitorul Oficial al Republicii Moldova.

Președinte

Domnica MANOLE

*Chișinău, 20 septembrie 2022
DCC nr. 132
Dosarul nr. 137g/2022*